

Catherine Carmichael

ANGLEŠKA GENTLEMANA NA POTOVANJU PO SLOVENSКИH KRAJIH LETA 1737

1. Uvod

»Tuji pogledi«¹ oziroma pisna pričevanja nedomačinov so postali uveljavljen tip zgodovinskih virov v družbeni in antropološki zgodovini. Kje pa naj najdemo ustrezno razlago neke družbe, če ne iz pisanja nedomačinov? Kje sicer obstajajo živi primeri zgodovine vsakdanjega življenja, če ne v njihovih dnevnikih in osebnih spominih?

Vendar pa se zgodovinarji povsem zavedajo problemov, ki so v zvezi z rabo takšnih besedil. Razdraženi Piemontčan Giuseppe Baretti je napadel to zvrst pisanja Angležev, češ da »so se razgledovali po deželah iz poštnih kočij« in zaradi tega niso bili sposobni opisati italijanskega načina življenja.² Baretti je imel po svoje prav: takšna besedila so bila pogosto površna, avtorji pa niso imeli nikakršnega globjega znanja o stvareh, o katerih so pisali. Zaradi tega njihovo pisanje pravzaprav več pove o mentaliteti in okusu izobraženega zgornjega razreda dežele, iz katere so prihajali.

Kljub tem pomanjkljivostim pa ne bi bilo pametno povsem prezreti pisanja redkih nedomačinov, ki so zapustili svoje vtise o slovenskih krajih. Za 18. stoletje, v katerem so bili teksti Slovencev — posebej takšni, ki bi opisovali družbene pojave — redki in v velikih časovnih razmakih, lahko dobimo od teh popotnikov gradivo za malce »globlji opis«.³

2. Britanski popotniki v slovenskih deželah: splošen pregled

Slovenski kraji niso bili običajni cilj angleških popotnikov: niso sodili v noben uveljavljen itinerarij, saj niso bili ne »klasični« (kakršna se je zdela popotnikom Italija) ne eksotični in orientalni kot južnejši deli današnje Jugoslavije. Zato tudi ni bilo nobenega uveljavljenega modela, po katerem naj bi kraje opisali. Običajno je bilo »veliko potovanje« 18. stoletja namenjeno moralnemu in estetskemu izpopolnjevanju mladih gentlemanov, zato jim je pot povečini narekovalo »pravilo okusa« (the Rule of Taste),⁴ zanimanje za klasično antiko pa je bilo obvezno. Predpisana pot jih je v glavnem vodila skozi Italijo in v razcvetajoča se mesta severozahodne Evrope — npr. v Köln, ki je imel tudi rimske ostanke. Nekaj posebnežev, ki jih je privlačila eksotika, se je v 17. in 18. stoletju odpravilo na pot v Levant.⁵ Vzhodni del srednje Evrope pa je bil ali izključen iz itinerarija ali pa so se potniki v naglici popeljali med

¹ Termin »tuji pogledi« (alien eye) je rabil Peter Burke v svoji *Historical Anthropology of Early Modern Italy* (Cambridge University Press, 1987), str. 15, da bi razločil med pričevanji domačinov in nedomačinov.

² Giuseppe Baretti, naveden v P. Burke, *ibid.*; str. 16.

³ »Globlji opis« (thick description) je postal priljubljen termin med zgodovinarji, ki so želeli prikazati del bogatosti življenja v preteklosti. Izposojen je iz dela antropologa Clifforda Geertza. Včasih učinkuje preveč ironično: na primer, v knjigi »Power in the Blood« David Sabeau priznava, da je bil »tanek« opis kljub dobri namenom avtorja vse, kar je bilo mogoče doseči. Zgodovinarji se pogosto boleče zavedajo tega, čemur Braudel pravi »meje možnega«.

⁴ Izraz »pravilo okusa« rabi J. Burke v članku *The Grand Tour and the Rule of Taste* (*Studies in the Eighteenth Century*, ur. R. F. Brissenden, Canberra 1968, str. 231—250). Trdi, da so se na veliko potovanje odpravljali člani whigovske oligarhije, ki so želeli polskati antične prednike svoje družbe.

⁵ Zgoden levantinski »norec« je bil Škot William Lithgow, ki v »*Painful Pereginations*« (London 1632) poudarja nevarnosti potovanja po vzhodnem Sredozemlju. Ti »norci« so bili posebna veja svojega razreda, ki je namerno iskala eksotične in neevropske elemente v vzhodno-sredozemski kulturi.

Dunajem in Benetkami; J. B. S. Morritt je leta 1796 ugotovil, »da dežela med Trstom in Dunajem ni pogosto vključena v potovanje po Nemčiji.«⁶

Tiste, ki so se peljali skozi slovenske kraje, bi pomanjkanje informacij lahko motilo; še leta 1817 je popotnik Monson, ki je pisal o Kopru in Izoli, po-
tožil, da: »ne v Benetkah ne v Trstu nismo mogli dobiti nobenega dela, ki bi se ukvarjalo z istrsko obalo, zato me to neprijetno pomanjkanje podatkov sili v neurejene opise.«⁷ Ob koncu 17. stoletja je bila knjiga Edwarda Browna *A Brief Account of Some Travels*⁸, objavljena 1673, edini dostopni vir v angleščini, ki se je ukvarjal s slovenskimi kraji nekaj podrobneje, četudi je nekatere pomembne pojave obdelal precej površno.⁹ Največjo avtoriteto je seveda imela Valvasorjeva *Die Ehre* iz leta 1689. Ko sta Humphrey Davy in njegov kolega Tobin potovala skozi te kraje v začetku 19. stoletja, sta pripomnila, da sta lahko dobila v cerkniški gostilni, v kateri sta se nastanila, samo to knjigo.¹⁰ Vendar pa je bila Valvasorjeva knjiga precej drugačna od »turističnega vodiča«, saj je bila namenjena bolj specialistom, ki so bili pripravljene posvetiti več časa in truda študiju, kot je bilo to običajno med večino posameznikov, namenjenih na »veliko potovanje«.

Ob koncu 17. stoletja se je že izoblikovala razlika med knjigami za strokovnjake in knjigami za potujoče gentlemane. Nugentova poznejša knjiga *The Grand Tour*¹¹ na primer omenja slovenske kraje, vendar zelo bežno, saj v njih ni klasičnih ostankov; na drugi strani pa so bolj »strokovne« knjige kot Johna Raya potopis po Nizozemskem¹² iz leta 1663. Ray v uvodu izrecno izraži svoj namen: »Začela me je zanimati raznolikost (rastlin), ki jo v tujih deželah lahko izzove drugačnost prsti in temperatura zraka.«¹² Ray se je v času, ko je to pisal, zavedal »maloštevilnosti tistih, ki jih veseli študij in raziskovanje ... narave (po katalogih)«. Zato je raje napisal pripovedni opis svojega potovanja z »opažanji o topografiji, morali in naravi.«¹³ Šele kasneje, v zadnjem desetletju 17. stoletja — verjetno takrat, ko »maloštevilnost« tistih, ki bi jih to zanimalo, ni več predstavljala problema — je objavil bolj sistematične kataloge.¹⁴ Takšno je bilo torej razločevanje med diletanti in specialisti, vendar ločnica nikakor ni bila ostro začrtana.

3. Milles in Pockocke

Po svojih obširnih potovanjih je Richard Pockocke objavil *Description of the East*.¹⁵ S slovenskimi kraji se v glavnem ukvarja tako z botaničnega (z zelo natančnimi ilustracijami flore današnje severne Jugoslavije) kot tudi arhitekturnega stališča (zanimali so ga tudi klasični ostanki na Ptuj in v Celju). Pockocke je na potovanjih spremljal bratranec Jeremiah Milles, zdravnik, ki je napisal vrsto pisem svojemu zaščitniku, škofu Waterfordskemu.¹⁶ Čeprav sta moža potovala skupaj, so njuni zapisi zelo različni. Millesovo pričevanje ni bilo namenjeno objavi, to so »amaterska« pisma s številnimi neformalnimi podrobnostmi — ta vrsta poročil je nekakšna vmesna stopnja med privatnimi pogledi in ob-

⁶ Morritt je leta 1796 potoval skozi slovenske kraje samo zaradi vojne v severni Italiji. Vendar ni obžaloval. Po njem so bile »nižje verige kranjskih in štajerskih Alp povsem prekrite z gozdovi — tolikšnega zelenja naše oči v toplejših krajih niso bile vajene. Voda je čudovita in v deželi je vse polno potokov s postrvmi, ki so obenem koristni in okrasni«. Gl. G. E. Marindin (ur.) »The Letters of J. B. S. Morritt of Rokeyby« (London 1914), str. 307–308.

⁷ W. I. Monson, *Extracts from a Journal*, London 1820, str. 26.

⁸ Edward Browne, *A Brief Account of Some Travels*, London 1763.

⁹ Za kritiko Brownovega dela gl.: J. Sumrada, Valvasorjev angleški sodobnik Edward Browne v slovenskih deželah leta 1669, Valvasorjev zbornik, Ljubljana 1990, str. 54–102.

¹⁰ J. Tobin, *Journal of a Tour made in the years 1828 and 1829*, London 1832, str. 165.

¹¹ T. Nugent, *The Grand Tour London 1777* (vir v zvezi s Kranjsko: Vol. II, str. 5, 8, 371–372; Vol. III, str. 24).

¹² J. Ray, *Observations Topographical, Moral and Physiological: Made in a Journey through part of the Low Countries ...*, London 1673; uvod.

¹³ *ibid.*

¹⁴ Med Rayevimi sistematičnejšimi deli iz tega časa so: *History of Plants*; *History of fishes*; *Synopsis of Quadruped Animals and of Serpents in Synopsis of British Plants*. Za pregled njegovega življenja in dela z orisom razvoja njegovega pisanja gl. C. A. Raven, *John Ray Naturalist: His Life and Works*, Cambridge 1942.

¹⁵ R. Pockocke, *A Description of the East*, London, 1743–1745.

javljenim besedilom. Zato nam ta pisma lahko razkrijejo podrobnosti o načinu, po katerem sta se specialist in/ali diletant lotila slovenskih krajev.

Moža sta več kot dva meseca vodila raziskave po slovenskih krajih. Njuni zapisi so nastali med koncem maja in začetkom avgusta leta 1737. Obiskala sta priznana zanimive kraje kot so bili Idrija, Celje, Ptuj, Ljubljana, Celovec, Gorica in Trst, vendar sta malo dodala k opažanjem zgodnejših piscev. V številnih primerih so bile njune pripombe zelo bežne.

Njun itinerarij kaže, da sta želela obiskati klasične ostanke na Slovenskem. Millesa so zanimali latinski napisi na Ptuj — po obisku le-tega je za druga slovenska mesta redno beležil, »da tukaj ni najti najmanjšega znamenja antike«.¹⁷ Veliko zanimanje za klasiko ga je pripravilo celo do tega, da je ob neki priložnosti pisal o tamkajšnjih ljudeh, kot bi ne imeli nikakršne vloge v zgodovini lastnih krajev. V Ajdovščini je zapisal, da: »orači vsak dan odkrivajo ... (staro mesto) ... toda ... ljudje so tako nevedni, da (ploskovit relief ali napis), če ga najdejo, ali razbijejo ali spet prekrijejo z zemljo.«¹⁸ Podobno je bil v Poreču v Istri zaničljiv do »nevednosti ljudi, ki so odlagali marmorne napise na obalo, tako da so se poškodovali in postali nečitljivi«.¹⁹

Slovenski kraji so se torej Millesu in Pococku zdeli neprimerni za »veliko potovanje«. Ti neoklasični predsodki niso bili lastni le tema dvema piscema, ampak so povsem razvidni tudi iz pisma, ki ga je pisal dr. Edward Thomas, štirinajst let pozneje Millesu iz »divjih gora, ki ločujejo beneško in avstrijsko ozemlje«. Na poti skozi Gorenjsko je zapisal: »Presenetljivo je videti tako nenadno spremembo obnašanja, navad, noše in pogledov, tako blizu Italijanov, kot jo vidim zdaj jaz na avstrijskem ozemlju. Ne vem, s čim naj zapolnim svoje pismo, saj tu tako zelo morebiti »neverjetno« manjka kakršnihkoli zanimivosti ali starin in tako zelo ni niti sledu o kakem rimskem spomeniku, da se človeku zdi, kot da Rimljani nikoli niso naselili teh krajev ali v njih ustanavljali kolonij.«²¹

Kljub temu pa pisna pričevanja Millesa in Pococka vsebujejo tudi gradivo, ki ni v zvezi zgolj z iskanjem antike. V obeh primerih najbolj natančni odlomki zadevajo presihajoče Cerkniško jezero. Oba moža sta brala Valvasorja, ki je dal s svojim izjemnim zanimanjem za posebnost jezera področju okrog Cerknice poseben status. Tako obstajajo podobnosti med njunim pisanjem in pisanjem njunega nemškega sodobnika Georga Friedricha Keysslerja,²² ki je tudi bral Valvasorja. Kaže, da je imelo Valvasorjevo delo močan vpliv na obiskovalce, ki so prihajali gledat presihajoče jezero in druge »naravne redkosti« slovenskih krajev — s tega stališča je poučno primerjati pisanje Millesa in Pococka v zvezi z jezerom in njegovo okolico z zgodnejšim pisanjem Simona Clementsa, angleškega trgovca z vinom, ki je kraje obiskal leta 1715.²³

Ko je Clements prišel do Cerknice, jo je opisal le kot: »prijeten trg (s širokim potokom), ki ga zemljevidi postavljajo tik ob jezero enakega imena; na naši levi je bilo pred nami dve ali tri milje širokih ravninskih travnikov in močvirij, ki so bili morda prej res pod vodo, toda vse, kar smo lahko videli od jezera, se ni zdelo večje od ribnika.«²⁴ Clements je šele kasneje izvedel za presihajoči značaj jezera in je na rob zgornjega poročila zapisal: »Medtem so mi povedali, da je celotna ravnina (ali barje) pozimi pod vodo in tako dela jezero.«²⁵ Ta odlomek je v nasprotju s pričevanji Keysslerja, Millesa in Pococka. Keyssler je v

¹⁶ Jeremiah Milles, *The Letters of Jeremiah Milles to the Bishop of Waterford*; British Library Manuscript ADD MSS 15, 774.

¹⁷ *ibid.*; pismo z dne 7. 6. 1737, napisano v Judenburgu o mestih v Prekmurju.

¹⁸ *ibid.*; pismo z dne 23. 6. 1737, pisano iz Idrije.

¹⁹ *ibid.*; pismo z dne 24. 7. 1737, pisano iz Trsta.

²⁰ Edward Thomas, *Letters of Edward Thomas to Jeremiah Milles*; British Library Manuscript ADD MSS 19, 941. Pismo z dne 7. 4. 1751.

²¹ *ibid.*; pismo z dne 7. 4. 1751.

²² J. G. Keyssler, *Neueste Reisen durch Deutschland ... Hannover 1740—1741. LXXVIII Brief*,

str. 84b.

²³ Simon Clements, *A Journal of my Travels ... in the Year 1715*; Egerton MSS 2167.

²⁴ *ibid.*; str. 22.

²⁵ *ibid.*; str. 22.

zapisih o istem predmetu ugotovil: »(Cerknica) je samo vas in sama po sebi ni vredna ogleda, toda jezero, ki leži približno miljo in pol stran, je zelo slavno in je predmet razprav številnih naravoslovcev.«²⁶ Tudi Milles je zabeležil, da »sta šla gledat zelo znano jezero, imenovano Cerkniško jezero ... ki ga imajo po pravici za eno največjih čudes narave.«²⁷

Morda Milles in Poccocke prav zato, ker sta imela intelektualen okvir, na katerega sta lahko oprla lastna opažanja o Cerkniškem jezeru, nista bila prisiljena (po Monsonovih besedah) »v neurejene opise«.²⁷ Zdi se, da sta potovala v Cerknico prav z namenom, »da vidita celoten proces tega čudovitega odtokanja jezera« in »da kolikor mogoče ustrezno raziščeta vse podrobnosti«.²⁸ Tako je torej očitno, da je področje uživalo sloves kraja z znanstveno pomembnostjo.

Milles najprej opiše lego kraja: otoke, skale in odtok iz jezera. Podatke je poslal svojemu zaščitniku, ki je, kot kaže, tudi poznal razprave v zvezi z jezerom. Milles mu je pisal: »Nekateri, ki so pisali o jezeru, trdijo, da se dogaja (odtekanje) junija ali malce kasneje, nato pa se vedno vrača septembra. Vendar mi dovolite, da opozorim vaše lordstvo, da je to napaka, kajti jezero je povsem odvisno ... od temperature zraka. V nekaterih izjemno sušnih letih je menda izteklo tudi trikrat na leto, še pred štiriindvajsetimi leti ali nekaj takega pa se sploh ni izteklo celih sedem let!«²⁹ Iz oblike in vsebine pisma je mogoče razbrati, da sta vednost o Cerkniškem jezeru in zanimanje zanj preživeli od časov debat v Kraljevski družbi v 80. letih 17. stoletja in kasnejše objave Valvasorjevega dela o Kranjski.³⁰ Poccocke in Milles sta področje obiskala namenoma in v smislu nadaljnjega akademskega zanimanja za jezero, medtem ko je slabše obveščeni Clements potoval mimo povsem po naključju. Milles nadaljuje z opisom nekaterih gospodarskih dejavnosti okrog jezera, ki so pogojene z njegovo naravo: posebej kako so razdeljena opravila v zvezi z ribolovom. Zaradi nevarnosti se ženske in otroci niso spuščali v uvale in so lovili ribe le v dolinah. Omenja tudi, da imajo ribiči za označevanje nivoja vode ribiški kamen (ribeskakamen), ki jim pokaže, kdaj naj pripravijo mreže. Videl je velike količine rib in pripomnil, da bi odvečne lahko poslali v sosednje dežele.³¹

Tako Milles kot Poccocke sta z užitkom jedla ribe; Milles opiše »najboljšega raka, kar sem jih kdaj videl, pa ta niti ni bil najboljši, kar jih jezero lahko ponudi«.³² Poccocke opisuje 9 palcev (palec = 254 mm) dolge ščuke,³³ za katere pravi Milles, da so »izjemno čvrste in bele«.³⁴ Iz njenih opisov veje občutek, da sta prispela v Arkadijo. Nekaj podobnega je mogoče nekaj kasneje najti v Steinbergovem delu o Cerkniškem jezeru, kjer so na naslovni strani prikazani bogovi in mitološka bitja z rogom izobilja.³⁶

Millesa in Poccocka je zanimala tudi letina, ki so jo pridelali v času, ko jezero ni bilo polno. Poccocke omenja, da tu »rastejo številne neobičajne rastline, za katere menijo, da so dobre za živino«.³⁷ Plitvo jezero s trstjem in raznimi rastlinami je bilo privlačno za divjačino. Milles je zapisal, da je na tem območju zimovalo kar 5000 labodov. Na koncu pisma zaščitniku je o kraju povzel: »... jezero daje vse leto obilo živeža prebivalcem teh krajev; povsem po pravici pa se za veliko čudo šteje naslednje: v razdobju nekaj dni se človek lahko v jezeru

²⁶ J. G. Keyssler, op. cit.

²⁷ W. I. Monson, op. cit.

²⁸ J. Milles, op. cit.; pismo z dne 15. 7. 1737.

²⁹ J. Milles, op. cit.; pismo z dne 15. 7. 1737.

³⁰ Študija Branko Reisp, Korespondenca Janeza Vajkarda Valvasorja z Royal Society, Ljubljana 1987, je temeljita študija korespondence med Valvasorjem in Kraljevsko družbo v letih 1686–1687. Decembra 1687 je Edmund Halley članom Družbe prikazal, kako se obnaša jezero. Gl. *ibid.*; str. 100–101.

³¹ J. Milles, op. cit.; pismo z dne 15. 7. 1737.

³² J. Milles, op. cit.; pismo z dne 15. 7. 1737.

³³ R. Poccocke, op. cit.; str. 259.

³⁴ J. Milles, op. cit.; pismo z dne 15. 7. 1737.

³⁵ Dostopno poročilo o zgodovini »arkadskih« idej v evropski zgodovini v delu Raymond Williams, *The Country and the City*, London 1974.

³⁶ F. A. von Steinberg, *Gründliche Nachricht von dem in dem Inner Krain gelegenen Czirk-nitzer See*, Laybach 1758. Predgovor.

³⁷ R. Poccocke, op. cit.; str. 260.

ukvarja z ribolovom in lovom, vidi pa vodo, ribe, perutnino, koruzo, travo, govedo in vsakršno divjačino in divjo perjad.³⁸

4. Zaključek

Angleški popotniki, ki so v 17. in 18. stoletju zapisali svoja doživetja, so sledili uveljavljenemu »pravilu okusa«. Pogosto se zdi, da izvirnost ni bila posebno zaželena — morda zato, ker so popotniki čutili, da potujejo po »znanem svetu«, ne pa da raziskujejo »temnejše celine«. Vsekakor pa v 17. in v manjši meri tudi 18. stoletju glede slovenskih krajev ni bilo nikakršnega »pravila okusa«. Zato je bilo piscem manj jasno, kaj — če sploh — je vredno obiskati, ali, če uporabim Thomasove besede, »s čim ... naj zapolnim ... pismo«. ³⁹ Brownovo delo (1673) je temu ustrezno v nekaterih delih šibko: čeprav mu je bilo naročeno, naj razišče konkretne stvari — kot npr. rudnike, je njegovo pisanje povečini polno empiričnih opazanj brez resnejšega poznavanja predmeta.

Informacije iz Valvasorja so slovenske kraje zares postavile na znanstveni zemljevid Evrope. Pococka, ki se je deloma zanimal za botaniko, so tako pritegnili naravni pojavi. Milles je sodeloval v nekakšni debati o pojavih okrog Cerknice s svojim zaščitnikom. Njuno delo kaže, kako je na dojemanje slovenskih krajev vplivalo Valvasorjevo živopisno delo.

Ob koncu 17. stoletja je bil med ljudmi tudi močnejši občutek, da so naravni pojavi sami po sebi dovolj važen razlog za potovanje. Zato so Ray in drugi naravoslovci lahko objavljali dela, namenjena strokovnjakom. Toda — kot smo pravkar videli — se naši poznavalci in diletanti niso razločevali tako očitno. Navsezadnje je bil Pococke »levantinski norec«, katerega portret v popolni turški opravi, vključno s turbanom, visi v ženevski umetnostni galeriji. Zanimala ga je tudi »dediščina«, kot jo je razumel njegov razred, bolj kot slovanska kultura sama po sebi. Millesa pa je zanimalo tudi iskanje klasičnih ostankov in je bil razočaran, ker ni našel nobenih »znamenj antike«. Njuno delo ima svojo vrednost kot vir, a predvsem kot pokazatelj Valvasorjevega vpliva na angleške izobražene popotnike. Milles je ugotavljal, da je ta vpliv po obsegu omejen na elito, ločeno od večine potujočih gentlemanov. Ko govori o kraških jamah pri Postojni, zapiše: »Pripomniti moram, da jamo, čeprav je čudo, obišče zelo malo popotnikov, četudi ni od rok, — saj je večina, ki potuje po tej cesti, prepričana, da na Kranjskem ni ničesar, kar bi bilo vredno videti.«⁴⁰

Prevedla Metka Čuk

Summary

TWO GENTLEMEN TRAVELLERS IN THE SLOVENE LANDS IN 1737

Catherine D. Carmichael

The Slovene Lands were not the usual destination for English gentlemen travellers during the 17th and 18th centuries. The preferred itinerary was normally dictated by the contemporary 'rule of taste'. Like much of East Central Europe, present-day Slovenia was regarded as neither »classical« like Italy, nor as exotic as the Levant. Jeremiah Milles and Richard Pococke did, however, spend some time in this area in the summer of 1737. Their impressions are preserved in Milles unpublished letters held in the British Library in London, and in Pococke's book »A Description of the East«. This article aims to examine these writings as a potential source for Slovene history. Anthropologists and historians have debated the usefulness of outsiders testimonies or the 'alien eye', and have often found these writings to be pervaded by a

³⁸ J. Milles, op. cit.; pismo z dne 17. 7. 1737.

³⁹ E. Thomas, op. cit.; pismo z dne 7. 4. 1751.

⁴⁰ J. Milles, op. cit.; pismo z dne 19. 7. 1737, napisano v Pulju.

sense of »heritage« as perceived by the class of the author. In most places the comments of Milles and Pococke are very cursory as they did not find much evidence of Roman remains, etc. Nor did they show any interest in Slavonic culture per se. Nevertheless, both men wrote in considerably more detail about the »natural rarity« of Lake Cerknica. Indeed the pair went to Notranjsko specifically to see »the whole process of this wonderful evacuation«. From the content of Milles letters it seems that interest in this phenomenon had survived from the Royal Society correspondence of the 1680's with Valvasor. Most critically, both travellers were personally familiar with the work of the Carniolan Polymath.

In some sense, then, Valvasor's work placed the Slovene lands and in particular Lake Cerknica on the scientific map of Europe. Although the Englishmen's comments are not especially illuminating in themselves, they do show a tangible influence of »Die Ehre des Herzogthums Krain« and further works on the more educated of gentlemen travellers in the 18th century.

KRONIKA

Casopis za slovensko krajevno zgodovino

Sekcija za krajevno zgodovino Zveze zgodovinskih društev Slovenije že vse od leta 1953 izdaja svoje glasilo — »Kroniko«. Revija je ilustrirana in poleg poljudno-znanstvenih prispevkov iz slovenske krajevne zgodovine pogosto objavlja tudi razprave in članke, ki po svoji problematiki presegajo ozke lokalne okvire. »Kronika« ima namen popularizirati zgodovino in zato poroča o delu zgodovinskih ustanov in objavlja ocene novih knjig, pomembnih za slovensko zgodovinopisje.

»Kroniko« lahko naročite na sedežu Zveze zgodovinskih društev Slovenije, 61000 Ljubljana, Aškerčeva 12/1. Po izredno ugodnih cenah so na razpolago tudi večinoma vsi starejši letniki revije.

V seriji »Knjižnica Kronike« so doslej izšle naslednje publikacije:

- Milko Kos, SREDNJEVEŠKA LJUBLJANA, topografski opis mesta in okolice (1955), 96 strani.
- Igor Vrišer, RAZVOJ PREBIVALSTVA NA OBMOČJU LJUBLJANE (1956), 72 strani.
- Vlado Valenčič, SLADKORNA INDUSTRIJA V LJUBLJANI (1957), 68 strani.
- Sergij Vilfan — Josip Černivec, ZGODOVINA LJUBLJANSKE MESTNE HIŠE (1958), 128 strani.
- Peter Vodopivec, LUKA KNAFELJ IN ŠTIPENDISTI NJEGOVE USTANOVE (1971), 104 strani.